

DEBATT

■ Välkommen att skriva på Debattsidan!

Mejla din debattartikel till debatt@vk.se eller skicka på adress: VK:s debattredaktion, 901 70 Umeå. Debattartiklar ska skrivas speciellt för Västerbottens-Kuriren och alltid undertecknas med namn. Debattinlägget bör inte vara längre än 4 500 tecken, repliker 1 500 tecken. Endast en replik per skribent.

Debattredaktör: Mats Olofsson 090-17 60 79 E-post: debatt@vk.se

EU OCH FORSKNING

Med ett bättre europeiskt samarbete inom forskning och innovation, skulle EU kunna inta en ledande position också på forskningsområdet. Det är inte ett egenvärde att forskare vid europeiska universitet vinner Nobelpris – men vore en tydlig indikation på att strategiska europeiska satsningar gör EU till ett världscenter för forskning och utveckling. Det skriver **Cecilia Wikström**.

Fler Nobelpris till Europa

■ Sedan Nobelpriset inrättades 1901 har USA kammat hem 355 priser, de allra flesta av dem för landvinningar inom fysik och fysiologi/medicin, medan EU:s medlemsländer sammantaget tilldelats 331 Nobelpris, varav hela 66 är i litteratur.

Med ett bättre europeiskt samarbete inom forskning och innovation, skulle EU kunna inta en ledande position också på forskningsområdet. Detta skulle inte bara innebära att forskare vid europeiska universitet kunde tilldelas fler nobelpris, men också att vår välfärd avsevärt skulle kunna stärkas.

För det är bara genom kraftfulla investeringar och satsningar på forskning och utveckling som man kan hitta hållbara lösningar på de samhällsutmaningar vi står inför, med allt ifrån energiteknik och resurseffektivitet till fattigdomsbekämpning, integration och socialt utanförskap.

Jag har nyligen avslutat arbetet med att införa nya harmoniserade regler som ska ge studenter och forskare från länder utanför EU bättre levnads- och arbetsvillkor när de söker sig till ett europeiskt universitet.

Efter sju förhandlingsrundor lyckades vi nå en politisk överenskommelse mellan EU-parlamentet, EU-kommissionen och Ministerrådet under mitt ledarskap. När lagstiftningen nu ska

Cecilia Wikström är Europaparlamentariker (L).

Fler nobelmedaljer till Europa vore ett tecken på en framgångsrik europeisk forskningspolitik, menar skribenten.

FOTO: LEIF R. JANSSON/TT

implementeras runt om i medlemsländerna, så kommer studenter från länder utanför EU att få rätt att arbeta minst 15 timmar per vecka under sin studietid och de kommer att få röra sig fritt mellan EU:s medlemsländer utan att söka visum.

Forskarnas familjemedlemmar kommer att få fri tillgång till arbetsmarknaden under den tid partnern är verksam som forskare och bäst av allt – studenterna och forskarna kommer att kunna stanna i medlemslandet i minst nio månader efter avslutade studier för att starta ett företag eller skaffa sig ett jobb.

EU har nu en chans att på allvar kunna ta upp kampen med

USA om att locka till sig de allra främsta forskarna från länder runt om i världen. Det är sannoligen inte en dag för tidigt!

USA:s framgångsrecept innehåller stora statliga forskningsanslag och stipendier som gör det möjligt att bedriva högkvalitativ forskning med ett långsiktigt perspektiv och generellt goda villkor. Deras välkomnande attityd mot utländska forskare och studenter ger också resultat – nästan var tredje av de forskare som tilldelas nobelpriset för sin verksamhet vid ett amerikanskt universitet har ett annat ursprungsland än USA

Kapital behövs naturligtvis för att bedriva världsledande forsk-

ning. Därför är det viktigt att det europeiska ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont 2020, utnyttjas maximalt effektivt.

Horisont 2020 är världens största satsning på forskning och innovation och har en total budget på runt 80 miljarder euro, med syfte att förvandla vetenskapliga genombrott till innovativa produkter och tjänster som kan leda till nya produkter och affärsmöjligheter och därigenom förenkla och förbättra allas våra liv.

Ett exempel på ett pågående projekt där Sverige har en framträdande roll är Chalmers, som utgör navet för ett gigantiskt europeiskt forskningsprojekt på supermaterialet grafen, som under tio år kommer att sysselsätta upp emot 1 000 forskare i flera länder. Ett annat projekt som ett flertal svenska universitet är inblandade i rör forskning om strukturella batterier, som på sikt har en potential att kunna revolutionera marknaden för elbilar.

Det är inte ett egenvärde att forskare vid europeiska universitet vinner Nobelpris, men det vore en tydlig indikation på att strategiska europeiska satsningar kan leda till att vi en dag vi lyckats bli det världscenter för studier, forskning och utveckling som vi faktiskt bör vara.

CECILIA WIKSTRÖM

■ **Följ debatten eller skriv själv!**

På vk.se/opinion kan du läsa tidigare inlägg eller själv kommentera det som skrivs.

POLEN

Stoppa den polska regeringens attack på medier

■ Tänk er att regeringen hastigt skapar en ny lag som avskedar cheferna för public service-medier och ger makten att utse nya chefer till finansministern. Föreställ er att man samtidigt förklarar att oberoende media är en myt och att man vill skapa en ny nationalistisk media som tar order direkt från regeringen.

Allt detta händer just nu på andra sidan Östersjön, i Polen.

Efter valet i oktober 2015 styrs Polen av det nationalkonservativa partiet Lag och rättvisa. En av de första saker man gjorde var att anta ny medielagstiftning med det långsiktiga målet att kontrollera public service-

Anna Hedh är Europaparlamentariker (S).

medier och tysta kritisk journalistik. Man har också i strid med regler utsett nya domare till författningsdomstolen.

Som motivering till förändringarna klargjorde landets utrikesminister att den föregående borgerliga regeringen genom medierna försökt genomföra ett vänsterprogram med en "blandning av kulturer och raser, en värld av cyklister och vegetarianer som bara använder förnybar energi och bekämpar alla former av religion".

Uttalandet vore skrattretande om vi inte vetat vad åtgärderna ytterst syftar till: avskaffande av demokratin och rättsstat och införandet av en ny form av "illiberal" demokrati. Vi ser just nu denna utveckling i flera av EU:s medlemsländer. Nationalistiska högerregeringar angriper media för att kunna befästa sin makt. I Ungern har sedan tidigare Orbáns regering tagit kontroll över media och den polska regeringen har sagt att de ser Ungern som modell.

Vad som händer i Polen är djuporoande. Vi måste alltid reagera med bestämdhet mot en utveckling där politiken vill styra media. Fria och oberoende media

är en grundpelare för våra demokratier.

Socialdemokrater i Europa kommer inte att tysta se på hur demokratin monteras ned i ytterligare en medlemsstat. Europaparlamentets talman, den tyske socialdemokraten Martin Schulz tvekan inte att öppet kritisera utvecklingen och liknar den vid statskupp.

Men nu krävs det att andra EU-institutioner och framför allt EU-kommissionen också vaknar och inser faran. Efter den nedslående utvecklingen i Ungern skapades hösten 2014 en ny "rättsstatsmekanism" – ett förfarande för hur EU ska reagera om en med-

lemsstats regering inte respekterar grundläggande rättigheter. Fram tills nu har det varit en papperstiger och aldrig använts. Om vi inte vill att Polen ska gå samma väg som Ungern krävs handling nu.

U-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker måste reagera med kraft innan det är för sent. Tomma ord förstärker bara beslutsamheten hos den polska regeringen. Kostnaderna för att fortsätta måste klargöras.

Indragning av såväl rösträtt som ekonomiskt stöd bör bli följden om den polska regeringen inte backar.

ANNA HEDH